

TALOUSARVIOALOITE 616/2004 vp

Määrärahan osoittaminen rintamasotilastun- nusten myöntämiseen

Eduskunnalle

Rintamasotilastunnuksia alettiin jakaa vuonna 1970. Alun perin laskettiin mm. hallituksen esityksessä rintamasotilaseläkeläiksi HE 136/1970 vp, että rintamasotilaseläkkeen saajia olisi lain voimaantulovaiheessa noin 85 000. Jo vuoden 1970 lopussa oli tunnuksen saaneita kuitenkin jo yli 250 000 miestä. Vuonna 1994 tunnuksien jaon päätyttyä oli yli 460 000 miestä saanut tunnuksen, joten arviointi oli peräti väärä tai suunnitelmat muuttuivat melkoisesti alkuperäisestä esityksestä.

Valtakunnallisella tasolla ikäluokan 1926 rintamasotilastunnusasiaan kiinnitettiin huomiota ensi kertaa vuonna 1989, kun kansanedustaja Heikki Perho ym. kysyi kirjallisessa kysymyksessään KK 287/1989 vp: "Aikooko hallitus ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin vuonna 1926 syntyneen ikäluokan, joka palveli sodan loppuvaiheessa rintamaolosuhteisiin verrattavissa tehtävissä, saattamiseksi veteraanitunnuksen ja sitä kautta erilaisten veteraanietuuksien piiriin?" Tämän tavoitteen toteuttamiseksi tehtiin eduskunnassa asiasta ensimmäinen lakialoite, LA 101/1994 vp, jossa oli 149 allekirjoittajaa. Se lähetettiin valiokunnasta sosiaali- ja terveysministeriöön, ja aloite raukesi vaalien takia vuonna 1995. Toinen lakialoite, LA 19/1995 vp, jossa oli 108 allekirjoittajaa, jäi taas kuntoutuslain (1039/1997) jalkoihin. Vuonna 1998 tehty kolmas lakialoite, LA 52/1998 vp, oli käsittelyssä 17.2.1999 sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Ensin se hyväksyttiin valiokunnassa äänin 8—4, mutta uudelleen äänestettäessä päätettiin äänin 5—5 lähettää

aloite sosiaali- ja terveysministeriöön evästyksin: "Edellä esitettyyn ja lakialoitteen perusteluihin viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta kehoittaa sosiaali- ja terveysministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin puheena olevan veteraaniryhmän aseman tunnustamiseksi siten, että heille voitaisiin myöntää oma rintamasotilas- tai vastaava tunnus siihen liittyvine etuineen vuoden 2000 alusta lukien."

Ikäluokan 1926 keskuudessaan vuonna 1996 suorittaman kyselytutkimuksen mukaan, johon vastasi yli 550 miestä, yli 2/3 ikäluokan miehistä toimi vuonna 1944 desantti- ja karkurietsinnöissä tai muissa vaarallisissa tehtävissä. Se, että aikaisemmissa lakialoiteissa on esitetty koko ikäluokalle myönnettäväksi tunnus, johtuu siitä, että sotilasasiakirjoihin on tehty vuoden 1944 palvelun osalta miltei olemattomat merkinnät ja myös kokonaan on tuhottu asiakirjoja joko valvontakomission pelosta, asekatkentään liittyvistä syistä taikka karkurien suojelemiseksi.

Ikäluokasta 1926 on kaatunut lähes 180 miestä, vaikka se ei koko ikäluokkana ollutkaan rintamavastuussa. Ylipäällikkö käytti ikäluokkaa rintamien selustojen varmistamistehtäviin eli juuri desantti- ja karkurietsiskelyihin, strategisesti tärkeiden kulkuväylien vartiointiin ym.

Tunnuksen saaneet ikäluokan miehet olivat pääosin ilmatorjunta- ja rannikkopuolustustehtävissä, laivaston alusyksiköissä ja ilmavoimien lentoyksiköissä palvelleita. Heiltä ei vaadittu henkilökohtaista taisteluihin osallistumista tunnuksen saamiseen. Jalkaväen joukoilta taas on

vaadittu henkilökohtainen taisteluihin osallistuminen, joten eri joukoilla on ollut tunnuksen saamisessa erilaiset vaatimukset. Osaa on siis syrjitty muita ankarammilla vaatimuksilla.

Maamme ehkäpä paras rintamasotilastunnuksia koskevien asioiden asiantuntija, eversti Pertti Kilkki, on todennut kirjelmässään mm.: "Samalla nuo määritelmät ovat myös syrjineet nuorinta sodan aikana palvelukseen kutsuttua ikäluokkaa — vuonna 1926 syntyneitä veteraaneja." Ja edelleen: "Aselajien välisen syrjinnän ohella on ilmennyt syrjintää jopa saman koulutuskeskuksen sisällä. Koulutettavia nostomiehiä käytettiin desanttien takaa-ajoon ja rintamakarkurien kiinnittämiseen." Tietämämme mukaan vuonna 1944 palvelukseen tulleista osa onkin kannellut lainvalvojille syrjinnästä tunnusten myöntämisen erilaisten kriteerien noudattamisen vuoksi. Asia on eduskunnan oikeusasiamiehen tutkittavana.

Vuonna 1944 palvelukseen tulleista ilman tunnusta on noin 6 000 miestä. Tätä vanhemmista ikäluokistakin saattaa 3 000—5 000 miestä olla vielä tunnusta vailla. Määrärahan tarve olisi noin 6 727 000 euroa. Tulen tekemään myös asiaa koskevan lakialoitteen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta lisää valtion vuoden 2005 talousarvioon momentin 33.92.59 perusteluihin maininnan, että määrärahaa saa käyttää rintamasotilastunnusten ja siihen liittyvien etuuksien myöntämiseen vuonna 1944 palvelukseen astuneille sekä tunnusta vailla oleville aikaisempiin ikäluokkiin kuuluville.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2004

Lauri Oinonen /kesk